

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22/II - tel. 62-75
Uprava: Trst, ul. S. Anastasio 1/c - tel. 30-39 -
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18
Cena: posamezna številka L 20. - Naročnina:
mesečno L 65 (za inozemstvo L 100). - Poštni
čekovni račun št. 9-18127.

Leto III. - Štev. 54

Trst - Gorica 23. decembra 1949

Izhaja vsak petek

Praznik ljubezni

Božič je praznik ljubezni in družine. Praznik ljubezni, ki nam jo je oznanjal Sin božji. »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe. Ni nas učil ljubiti samo svojih pristašev. »Kdor ni proti meni, ta je z menoj, je dejal v Govoru na gori. Za razliko od farizejev vseh časov, ki so vedno govorili in govorili: »Kdor ni z nami, ta je proti namu. Zrtvoval in osramočen pa nas je učil še večje ljubezni. »O Bog, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo, je prosil za svoje sovražnike.

Ne bomo trdili, da pogani pred Njegovim prihodom niso poznali plemenitosti in pripravljenosti na žrtve. Toda ti njihovi pogledi so bili vedno omejeni na ozke skupine. Moralno zapovedano zadržanje je veljalo kvečjemu za odnose do pripadnikov lastnega plemena, ne pa do vsega človeštva. Sele Sin božji nam je oznanil novo, širšo in pravičnejšo ljubezen.

Zaradi ljubezni je prišel Kristus med nas. Nobeden pred njim nas ni učil tako globoko pojmovane ljubezni. Ta ljubezen je oplemenitila človeško dušo, postavila je nove temelje ljudskemu sožitju. Tej ljubezni dolguje današnje človeštvo velik del svojega napredka in edino v tej ljubezni, ki vodi k najširokogrudnejšemu medsebojnemu razumevanju, bo lahko nekega dne našlo svojo srečo. Doseglo jo bo v trenutku, ko bo to od Boga oznanjvano ljubezen v vsej njeni polnosti doumelo, sprejelo in izvajalo.

V poroč vsemu temu, v poroč lastni preteklosti pa živimo sedaj že celo vrsto let v svetu sovraštva. Na vsakem koraku lahko opazujemo njegove posledice: nestrpnost, zaničevanje človeškega dostojanstva, prepripi, kri. Klice mržnje, ki so jih vrgli med nas novodobni farizeji in satanovi odposlanci, so rodile svoje sadove. Rodile so jih v preteklih letih, ko je brat ubil brata, a njihove posledice trajajo še danes. Nehote jih nosi v sebi tudi precejšen del naših sodržavljakov.

Oblastniki, ki danes tiranijo po slovenski zemlji, so sejal in še sejejo mržnjo do vsega, kar ni njihovo ali z njimi. In mnogi so se v večji ali manjši meri navzeli teh njihovih lastnosti. Toda to je škodljivo, to je znak notranje bolezni družbe. Klice te bolezni moramo na letošnji Sveti večer za vedno pregnati, ako hočemo dobro sebi, svojemu narodu in človeštvu. Nova, srečnejša bodočnost ne more stoneti na sovraštvi! Svet je namreč tako bolan, da ga lahko ozdravi samo velika, res velika ljubezen.

Toda Sin človekov nas ni učil samo ljubezni. S svojim svetlim primerom nam je tudi pokazal potrebo dela, žrtvovanja. Ni ostal pri besedah. Dosledno, do zadnje kapljice je izpil svojo čašo gorjupa. Zrtvoval se je najprej z delom, nato pa je dal na oltar svojega poslanstva celo svoje življenje. V tej strahotni krizi, ki jo danes preživlja naš svet, je mnogo posameznikov šlo po njegovi poti in tudi tem svetlim žrtvam naj bo na Sveti večer posvečena naša misel.

Posvečena pa jim mora biti iz dveh razlogov: v slavo njihovega spomina in v nauk vsem živčim. Izgleda nam namreč, da je tudi v pogledu dela in žrtvovanja farizejsko seme poglajlo precej ljudi. Preveč se je zahtevalo, preveč se povsod prigovarja in ogovarja, a premalo se dela. Večina se le preda bavi z drugimi, a premalo s seboj! Gleda, kaj delajo drugi, o staja ob strani, pogodrnja, a sama ne ukrene ničesar. To ni način, ki nam ga je On pokazal! Do rešitve nas bo dovedlo delo, samo delo in žrtve, ne pa prazne, čeprav še tako lepe besede.

Današnji čas potrebuje ljubezni. Poleg ljubezni potrebuje delavce, poštenjake, odločne in vztrajne. Teh delavcev nam dajmo! Čas, v katerem se nahajamo, nam kljub morebitnim trenutnim zatijem ne dovoljuje nobenega oddiha. Tega oddiha ni poznal Sin človekov, vse dokler ni izpolnil svoje naloge! Tega oddiha si ne more privoščiti niti noben Slovenec, vse dokler ne bo odstranjena zadnja grozeča nevarnost. Sicer ne bo mogel v svoji notranjosti opravičiti svojega zadržanja na večer, ko proslavljamo Njega, ki je za plemenita načela občlovečanske ljubezni in dolžnosti prišel med nas, da žrtvuje samega sebe.

BOŽIČNA BESEDA SLOVENSKE DEMOKRATSKE ZVEZE V TRSTU

Ze nad tri desetletja obnavljamo tržaški Slovenci svoje želje božičnemu Detetu po eni sami vseobjemajoči priprošnji: »Mir ljudem, ki so dobre volje!« V tem kratkem vzdihljaju je obsežna vsa naša trnjeva pot; v njem je zapopadana vsa naša Kalvarija preteklosti; vse bolečine naših fantov in mož na moriščih, v zaporih in koncentracijskih taboriščih; v tem vzdihljaju so vsebovana vsa preganjanja slovenskega jezika.

In vendar obnavljamo te priprošnje božjemu Detetu od leta do leta vztrajno, uporno in z vsemi silami svojih življenjskih virov. Niti v najhujši stiski niso ohromeli priprošniki, niso zamrle besede naših src, niso naše duše priznale zavladanja krivice nad pravico, laži nad resnico, zlobe nad dobroto.

»Mir ljudem, ki so dobre volje!« Bili so časi, ko je število ljudi dobre volje tudi med nami skopnelo skoro na nič. Bilo je to takrat, ko so krivi preroki oznanjali božični mir kot mir narodnih grobov, isti mir, ki nam je s fašistično pestjo zapiral usta in isti mir, ki je vsiljen od ljudskih sodišč in tajne policije; mir izstradancev, mir egiptskih sužnjev.

Iz te male, komaj občutene kapi se je razvila SDZ, se razrasla v krepko in žilavo drevesce kraškega bora, ki poganja korenine v domači zemlji, tužni njegovi domovini. Z njim raste in se dviga število vojščakov miru, ki so dobre volje.

Ta rast tujemu semenu ni všeč. Da jo preganjajo grobarji svobode in demokracije, je razumljivo, saj je to življenjski poklic jetnišničarjev; manj razumljivo in celo neopustno pa je, da jo ovirajo tisti, ki mislijo, da je poslanica božične noči privilegij formalistov in ne skupna last vsega človeštva. Naj jim pravo spoznanje v božični noči vlije v srca in duše božje Detece, nam vsem pa naj utrdi vero in prepričanje o stalnosti in učinkovitosti slovenske dediščine na tem ozemlju: Prezir vsega, kar bi moglo motiti našo medsebojno povezanost in slabiti našo narodno, politično in moralno silo.

S temi željami želimo v imenu SDZ in v lastnem imenu vsem Slovincem, Hrvatom in Srbom katoliške veroizpovedi tu, doma in v tujini kar najlepše božične praznike!

Dr. JOSIP AGNELETTO,
predsednik SDZ v Trstu

V GORICI

Slovenska demokratska zveza v Italiji ob priliki božičnih praznikov in novega leta toplo pozdravlja vse Slovence, ki živijo na Goriškem, v dolini Nadiže, na Trbiškem in drugod v državi. Vsem želi, da jim praznik Rojstva vlije v srce in v dušo prijetno veselje in nove upe v srečnejšo bodočnost, ki ne more umanjati narodu, ki spoštuje Kristusove nauke in veruje v demokracijo ter v napredek človeštva po vzvišenih vzorih omike in enakopravnosti.

Bratje Slovenci, trdno verujemo vsi v moč pravice, ki vedno premaga zlo in vžiga ogenj ljubezni med narodi!

Tudi sodržavljanom Italijanom želimo ob tej priliki srečo in resničen uspeh pri obnovi in okrepitvi države. V ta

Od srede do srede

14. DECEMBRA: V Sofiji so na veleizdatniškem procesu obsodili na smrt biserja bolgarskega komunističnega prvaka Trajka Kostova. — Berlin v zastavah zaradi obiska sovjetskega zunanjega ministra Višinskega. — Francoska vlada je v nevarnosti, ker zahteva finančna komisija znižanje vojaških stroškov za 20 milijard. — V Italiji je splošna 24-urna stavka državnih uradnikov razen železničarjev. — V angleški prestolnici vznemirjenost zaradi stavke v električnih centralah.

15. DECEMBRA: Liberalci Menzies sestavljajo novo avstralsko vlado. — Petitpierre je postal novi predsednik švicarske konfederacije. — Španijo bodo sprejeli v Atlantski pakt verjetno že v začetku prihodnjega leta. — Arabski voditelj Abd - El Krim najavljajo borbo za svobodo severnoafriških dežel Maroka, Tunisa in Alžira. — Kitajske komunistične čete so zatirale poskus upora predanih nacionalističnih čet. — Predstavniki enajstih držav so izročili svoja povelja pisma predsedniku zavezniške nadzorstvene komisije za zapadno Nemčijo.

16. DECEMBRA: Italijanski demokraci ne izključujejo možnosti, da sami prevzamejo odgovornost za vodstvo italijanske politike. — Stalin se je razgovarjal v Moskvi s kitajskim komunističnim prvakom Mao - Ce - Tungom. — Med ZDA in Anglijo je prišlo do nesporazumov zaradi načine delitve dobav brozja v okviru Atlantskega sporazuma. — Vzhodnonemški voditelji so odpotovali v Moskvo na posvet s sovjetskimi politiki. — Na smrt obsojenega Kostova so v Sofiji obesili. — Angleški maršal Montgomery se v Parizu razgovarja s francoskim zunanjim ministrom. — Francoski intelektualci so začeli izstopati iz komunistične partije.

17. DECEMBRA: Zapadna nemška vlada je sprejeta v mednarodno komisijo za upravo Porurja. — Po izvršitvi smrtne obsodbe nad Kostovom in dan pred političnimi volitvami je bolgarska vlada objavila pismo, ki naj bi ga Kostov napisal tik pred svojo smrtjo in s katerim priznava svojo krivdo, ki pa jo je pred sodiščem stalno zaničeval. — Sovjeti so baje pripravili 30 divizij za obrambo svojega vzhodnega nemškega satelita. — Pričakujejo, da bodo Sovjeti v kratkem najavili sklenitev prijateljske pogodbe s Kitajsko, umik svojih čet iz Nemčije na podlagi slične pogodbe z vzhodno Nemčijo in sestavo Molotovljevega gospodarskega načrta za evrazijsko ozemlje od Labe do Rumenegega morja.

18. DECEMBRA: Ameriška senatna podkomisija za borbo proti komunizmu javlja, da je njen v komunistične vrste vtihovaljen agent izvedel še pred koncem vojne za moskovska navodila ameriškim komunistom o sabotaji industrijskih in vojaških naprav za primer vojne med ZDA in ZSSR. — Angleški zunanji minister Bevin se je razgovarjal z abesinskim zunanjim ministrom Woldom o položaju v Eritreji. — Italijanski monarhisti s svojega kongresa v Rimu zahtevajo ponovno ljudsko glasovanje o državopravni obliki italijanske države. — Angleški laburistični poslanci želijo, da bi v primeru zmage njihove stranke Bevin ne vzel več angleške zunanje politike.

19. DECEMBRA: Italijanski demokraci, liberalci in republikanci so se o priliki svojih zadnjih kongresov izrekli za sedanjo obliko koalicijske vlade. Saragatovi socialisti se pa o tem še niso izjavili. — Zavezniško vojaško sodišče v Hamburgu je obsodilo na 18 let ječe biserja nemškega maršala von Mansteina zaradi vojnih zločinov proti Poljski in ZSSR. — Vladna lista je dobila o priliki državnozbornih volitev v Bolgariji skoro celotno vseh oddanih glasov. — V Siriji so vojaški krogi s posrečnim državnim udarom prevzeli državno oblast. — Bolgarsko mesto Varna se hoče preimenoovati po Stalinu. — Italija je dosegla, da bodo v okviru Atlantskega pakta upoštevali njene vzhodne in jadranske položaje. — Bivši stalni tajnik angleškega zunanjega ministristva si želi prekinitve vseh odnosov med Zapadom in Vzhodom.

20. DECEMBRA: Med ZDA, Kanado in Anglijo so dosegli sporazum o standardizaciji orožja. — Vlada FLRJ je sprejela preračun do 1. 1950. — V vzhodni Nemčiji so baje ustanovili novo tajno policijo. — Španski zunanji minister Martin Artajo je došel v Rim na uradni obisk. — Leteči ERP poslani Harrimann je predložil na pariškem sestanku evropskih podpisanih držav nov gospodarski načrt. — V Moskvi se vrše ogromne priprave za praznovanje Stalinove sedemdesetletnice.

Tri smrtne obsodbe v Solkanu

Kakor smo že poročali je OZNA pred nekaj meseci izvršila aretacijo več mladih fantov in deklet v Brdih na Goriškem, na desni strani Soče. O vzrokih se je marsikaj navedlo. Sedaj pa je vse jasno. V petek 9. t. m. je v Solkanu zasedal poseben odsek okrožnega sodišča iz Postojne in sodil te mlade, briške sile, hrepenelce po svobodi, po življenju v soncu in po svetosti pravice nad krivico, po resnici in napredku pred mračnim nazadnjastvom.

Komunistični teror, ki ga že nekaj let sem seje v nekaj cvetočih Brdih neuka in kriminalna skupina partijskih roparjev, partija, ki je dosegla odpor tudi tistih kmetičev, ki so ji verjeli, da bodo dobili zemljo in živeli v blaginji, in končno strašna beda, v katero je ista komunistična partija vrgla vse Brice, pridne poljedelce, vse to je vplivalo na občutljivo mladino, ki se je, po poročilih komunističnih virov iz zaslužene Slovenije, sama združila v odporno organizacijo, da stre železni jarem komunističnega režima in si sama pomaga v svobodno življenje. Mladine ni mogel in ne bo nikoli mogel ustaviti nihče. Ona je vir življenja, ona je ponos narodov in človeštva, ona je simbol večnega hrepenenja in zmagovanja ter napredka.

Tako so Brda zopet dala mlade junake, kakor pod fašizmom, tako sedaj pod komunizmom. Junake in mučenike, borce za svobodo, maščevalce tlačnega, izmučenega in zapeljanega naroda.

Po poročilih komunističnega vira, ki jih že imamo na razpolago, so mladi briški fantje in dekleta zanešli v Brdih duha odpora proti komunističnemu terorju s tem, da so širili tisk »Matjažev vojske«, to je »Matjažev glas in pa »Demokracijo«, prvobornilca za sonce zoper temo, za svobodo zoper sužnost, za napredek zoper nazadnjastvo in za prosto življenje zoper kruto in krvavo komunistično strahovlado. Ta briška mladina, na katero je lahko vsak pošten in zaveden Slovenec in demokrat resnično ponosen, naj bi zažgala Vipolški grad v Brdih, ki je služil partiji kot skladišče tako imen. državne zadrage, v resnici pa je bil skladišče partije, ki je v Vipolžah oropala že itak revne plemiške tlače še tistega kosčka kruha, ki so ga uživali v senci baronovih najemninjskih pogodb.

Od enajstih zjutraj v petek 9. t. m. pa do štirih zjutraj naslednjega dne 10. t. m. je neprekinjeno zasedalo okrožno sodišče iz Postojne, ki se je svedeno preselilo v Solkan, kakor že Mussolinijevu

posebno fašistično sodišče iz Rima v Pulj in v Trst. Za rdeči praznik zmagov nad svobodoljubnimi borci je partija nasilno sklicala v Solkan v kinodvorano množico dva do tri tisoč ljudi, z namenom, da zahtevajo smrt za mlade puntarje, ki hodijo po sledovih nekdanjih briških pomočnikov in zaveznikov Tolminskih! Toda glej čudež, ta množica noče klicati smrti mladim Bricem, ampak tiho sočustvuje z njimi in s stisnjenimi zobmi sledi divjemu cvilenju steklega in hripavega psa komunistične javnega tožila, zagovornika partije in njenih zločinov. Le eden mu med množico pomaga, le eden je veren naslednik Judeža Iškarijota: Mirko Markotič izpod Drnovke, ki ne pretrgoma vpil: smrt Torošem, smrt Obljubkom, smrt Mavričem, smrt Perinom. Dokler se tudi njemu grlo ne posuši...

Ob koncu »svečane« razglasitve od partije pripravljene sodbe. Darko Toroš iz Medane, smrt z ustreli, Hinko Perin, svnet pobudnik tako imen. »Slovenske demokratske zveze« iz Medane in Mirko Obljubek iz Drnovke, oba odsotna v Italiji, smrt z ustreli.

Slovincem v tujini!

Cleveland, december 1949

Ko se že tako dolgo ne moremo videti in še nimamo upanja, da bi se videli km

Ob dvoletnici Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržaško ozemlje

Dne 21. dec. 1947 je Slovenska demokratska zveza stopila prvič pred našo javnost kot nositeljica in prvorilka demokratske misli in demokratskega gibanja, ne samo na našem ozemlju, ampak na vsem slovenskem jugu Evrope. Za tak smel nastop je bil tedaj potreben pogum: pogum za borbo proti totalitarnim komunističnim silam, ki so si prisvajale izključen monopol nad vso slovensko in jugoslovansko politiko in vsem javnim življenjem; pogum za borbo proti nasilju, ki je zahtevalo brezposajno pokorščino vseh nas komunističnim diktatorjem. Samo živa vera v prerajajočo se moč demokratske misli, v njeno zmago in absolutna potreba po preporodu našega naroda in njegove miselnosti je naša ljudi, ki so stopili v onih dneh na čelo naših vrst, tu, tik pred železno zaveso. Ob dvajseti uri je bilo treba rešiti še, kar se je rešiti dalo! Slo je za naš narodni obstoj, za iztrganje naših ljudi iz objemov »fratelancev«, za rešitev naših narodnih in moralnih vrednot, ki so bile skozi stoletja našim očetom zvezda vodnika in bodrilo v trdi borbi za obstanek tu, ob tem grenkem Jadranskem morju. Kljub vsem grožnjam in podzemskim silam, ki so srepo gledale našo zvezo, se je pričela naša borba.

Delo, ki je čakalo SDZ, je bilo ogromno, sredstva pa neznatna. Ljudje zbegani in preplašeni, mladina otopela za narodno stvar.

Redki so bili oni, ki so si, zlasti na deželi, upali javno stopiti v vrste narodnega demokratskega gibanja. Koliko jih je bilo, ki so si upali javno vzeti v roke »Demokracijo«, ali jo celo širiti? Bilo je treba začeti tam, kjer so začeli naši očetje pred sto leti. Od človeka

do človeka, od vasi do vasi je bilo treba posameznikom vcepiti vero v vstajenje našega naroda, vero v našo bodočnost. Danes je zlomljen komunistični teror. To je zaslug SDZ.

Slovenska demokratska zveza je morala prebroditi v teh dveh kratkih letih morje ovir in napadov, z vseh strani in vetrov, ker je ostala zvesta svojim načelom: *narod, vera, svoboda*. Ta načela so bila tudi načela naših očetov in so načela vsakega naroda, ki ne klečeplazi, ki se zaveda svoje narodne bitnosti in dostojanstva, naroda, ki loče živeti in ne izginiti v omamljivem objemu svojih sosedov.

Dve leti same težke borbe ima SDZ za seboj. Borbe za narod in njegove pravice, za šole in slovenski jezik, za počitniške kolonije slovenskih otrok, za naš kulturni dom, za naše prilike, za bivanje naših ljudi, za delavske knjižnice, delo in kruh našega človeka, za prejemanje naših ljudi v občinske in državne urade, za odpravo krivičnih fašističnih zakonov, ki ovirajo naš gospodarski razmah in za povrnitev naših kulturnih in gospodarskih dobrin in premoženja naših zavodov, ki so bili pod petindvajsetletno tujo vladavino razpuščeni in izropani.

Vzporedno s to borbo za naš narodni obstoj je šla borba za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja. SDZ je vodila in vodi dosledno in brezkompromisno borbo za STO, kakor nobena druga stranka, ki se tu peha za zaupanje slovenskega človeka. Ona je ostala zvesta postulat po STO-ju. Kljub nasprotujoči vladni politiki, ker vidi da je, — razen v lastni domovini, — edino na STO-ju zajamčen svobodni razvoj našega naroda,

gospodarski dvig našega človeka in mirno sožitje s sosedi italijanske narodnosti.

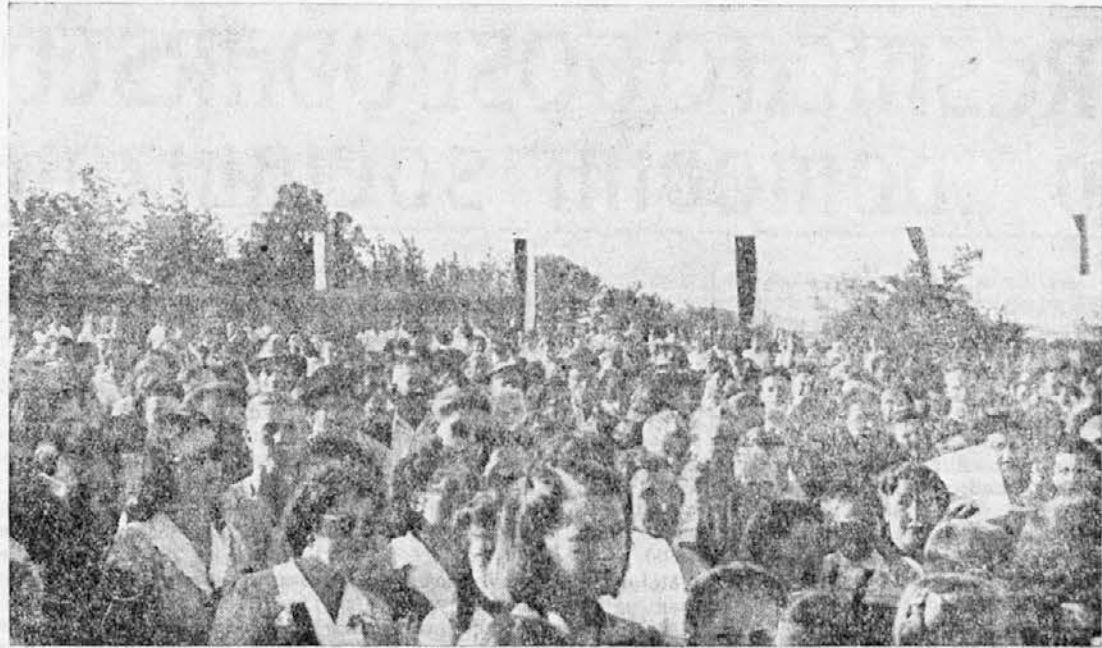
Borba se razvija naprej. Malo je še vidnih sadov. Ali ako je še kaj pravice pod božjim soncem, ako ni — kakor smo prepričani, da ni — demokratska misel blesk in prevara, ako so na novo uzakonjene človečanske pravice pravi izraz za usodo omikanega sveta zaskrbljenih narodov, potem mora zasijati tudi našemu narodu lepša zarja — svobode, miru, zadovoljstva!

Ako ne bi bila SDZ ničesar drugega storila, je že ta borba, ki jo je začela in jo dosledno in brezobzirno vodi za naše pravice, opravila svoj obstoj. Ona gre — kljub vsem intrigam — naprej.

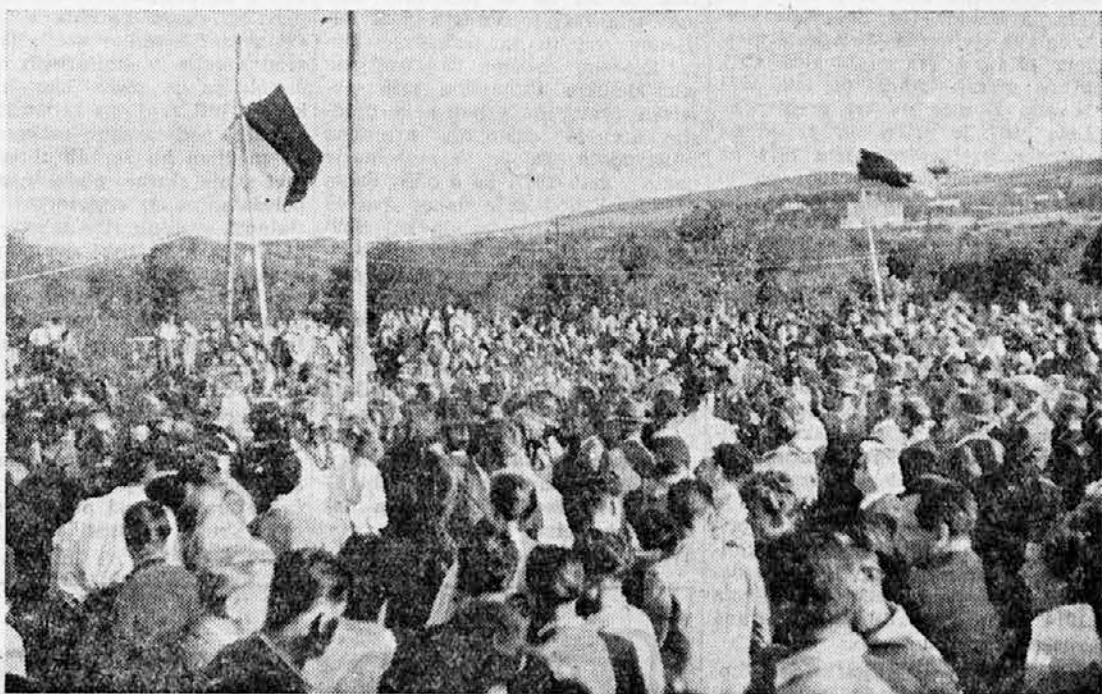
Pri tem se spominjamo vseh onih naših mož, žena in deklet, ki so kakor koli podprli SDZ v tej borbi, bilo z denarjem, bilo s pošteno in odkritosrčno besedo. V narodu dobé povračilo!

Ime Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržaško ozemlje je šlo preko naših mej, v daljnji svet, tja do Azije, Avstralije, Južne Afrike, Južne in Severne Amerike. Ali šlo je tudi preko železnega zastora, tja do mest in vasi — Jugoslavije.

SDZ v Trstu je s SDZ v Gorici kot prva politična demokratska organizacija na domačih tleh prizgala na našem obzorju bakljo svobode, človečanskega dostojanstva, strpnosti in enakosti vseh slojev ljudi našega naroda. Vanjo so uprte oči ne samo nas Primorcev, ampak milijonov in milijonov naših bratov, ki trpe onostran zavese ali so razkropljeni po vsem svetu. Vsi čakamo, ker vemo: v znamenju lipe je naša rešitev in vstajenje!

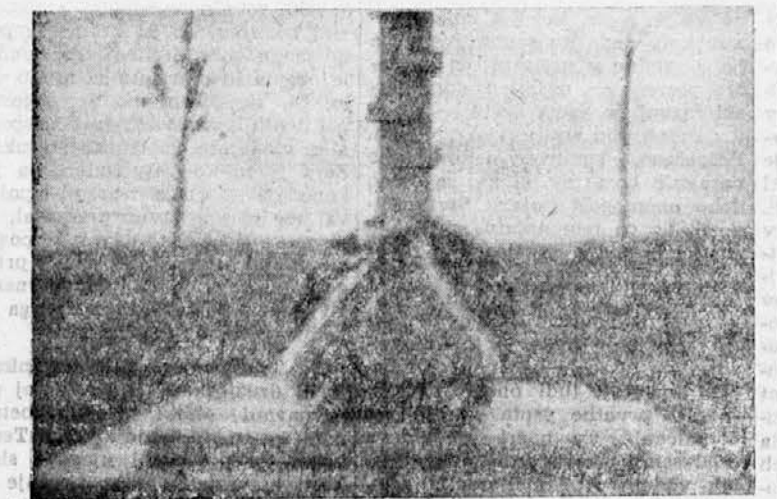
MAVHINJSKI SHOD SDZ — DOKAZ POLITICNE ZRELOSTI NASEGA LJUDSTVA

OPENSKO SLAVJE SPM — DOKAZ KULTURNE ZAVESTI TRZASKIH SLOVENCEV

Po tržaškem radiu smo slišali volivne besede predsednika SDZ o demokraciji in svobodi...

...demokraciji in svobodi, za kateri so se borili in žrtvovali življenja nikdar pozabljeni bazoški junaki...

...demokraciji in svobodi, ki ju Slovencem na Primorskem oznanja in širi »Demokracija«

NEODGOVORNA POLITIKA

Trikrat se je v zadnjem času oglašil g. Branko Babič ter glede rešitve tržaškega vprašanja povedal svoje najnovejše mišljenje. To mišljenje izraža hkrati brez dvoma tudi mišljenje njegovih šefov v Jugoslaviji.

V svoji zadnji izjavi ponavlja že na drugem kongresu svoje komunistične partije v Izoli izrečeni predlog, naj se v tržaškem vprašanju sporazumejo italijanski in jugoslovanski narodi, kar dejansko pomeni, naj se v tem vprašanju sporazumejeta Jugoslavija in Italija.

Kadar pregledamo to zadnjo izjavo g. Babiča, imamo zopet enkrat priložnost ugotoviti, s kakšnim pomanjkanjem tudi najbolj enostavnega čuta odgovornosti postopajo v tržaškem vprašanju krogi, ki pred našim ljudstvom nosijo vso odgovornost. Sicer ni to nič novega. To žalostno dejstvo opazujemo že zdavnaj.

Naj kar vnaprej ugotovimo, da predstavlja najnovejši predlog g. Babiča nesporni prehod na revizionistično stališče. Da se pri tem prehodu poslužuje netočnih trditvev in da potvarja dogodke naše preteklosti, nas ne čudi. Pri njem smo tega vajeni.

Predno preidemo na njegovo argumentacijo, s katero skuša prikriti prehod na revizionistično pozicijo, naj ugotovimo pač neizpodbitno dejstvo, da STO nikakor ni neko tako imenovano Svobodno tržaško ozemlje, kot to pravi on, temveč nesporno obstoječa državna tvorba posebne vrste, ki je zaživel v svoji mednarodno - pravni življenje 15. septembra 1947 z ratifikacijo mirovne pogodbe z Italijo, in sicer na podlagi čl. 21, ki določa z jasnimi določili, ki ne dopuščajo nikake drugačne interpretacije, čas in način njene ustanovitve. Svobodno tržaško ozemlje je torej neizpodbitno mednarodno - pravno dejstvo, nastalo na podlagi mednarodne pogodbe, in kakor izprememba na tem dejstvu ne more nastopiti brez privolitve vseh podpisnikov te mirovne pogodbe, torej tudi Jugoslavije — če se seveda držimo načela, da mednarodne pogodbe niso samo krpe papirja.

Vrnimo se k trditvam g. Branka Babiča.

»Ko so ustvarjali tako imenovano Svobodno tržaško ozemlje — pravi on — »ni bilo predstavitelkom velesil prav nič na tem, da se to ozemlje resnično oživotvori. Najboljši dokaz za to trditve je primer vprašanja imenovanja guvernerja, ki so ga zapadni imperialisti dosledno sabotirali.« »Spričo vseh teh dejstev« — pravi g. Babič v nadaljevanju — »je jasno, da ne moremo še nadalje ostati na dosedanjem stališču obrambe mirovne pogodbe za vsako ceno.«

Ugotovljamo predvsem, da trditve g. Babiča glede vprašanja imenovanja guvernerja kratko in malo ni resnična.

Svobodno tržaško ozemlje je nastalo kot kompromis med zapadnim in tedaj še enotnim vzhodnim blokom. Ta kompromis je za nas tržaške Slovence predstavljal največ, kar se je ob tedanjem razmerju mednarodnih sil dalo doseči. Neprecenljivo vrednost je pa pomenila naša načelno in mednarodno priznana narodna enakopravnost z italijanskim prebivalstvom tega ozemlja. Kaj smo — po tolikih borbah številnih naših generacij s tem dosegli, spoznava tudi zadnji naš človek.

Vsak kompromis zahteva, da se vsaka od pogodbenih strani odredi delu svojih zahtev zaradi dosege srednje rešitve. Zahteva pa tudi, da se vsaka stran pošteno drži prevzetih obvez. Kako je pa gledal ves vzhodni blok na doseženi kompromis, je prišlo do izraza ravno v vprašanju imenovanja guvernerja, s katerim se je imelo rešiti osnovno vprašanje samostojnega žitljenja STO-ja.

Ni bilo težko ugotoviti, da je bil v tem vprašanju zapadni blok v boljšem položaju. Imel je Trst v svojih rokah in s tem ključno postojanko na STO-ju.

S tem močnejšim adutom v roki je zapadni blok imel hkrati tudi vso prednost pri izbiri guvernerja. Pri vsakem količnej odgovornem in razsodnem politiku bi poleg razumevanja tega dejanskega političnega položaja moralo vzklicati tudi spoznanje, da je za nas n u j

slabši guverner še vedno bolj kot pa nikakršen guverner.

Kaj se je pa dogajalo? Sovjetska zveza je odklonila vse kandidate predložene od zapadnih velesil, celo tiste, ki jih je kasneje sama predlagala. Ni šlo torej za osebnosti, na katere iz tehničnih političnih ali pa osebnih razlogov ni bilo mogoče pristati. Tudi Jugoslavija sama je ob zadnji še mogoči priloiki, namreč pri neposrednih jugoslovansko - italijanskih pogajanjih odklonila vse kandidate rimske vlade. Zakaj pa naj bi bila nasprotna stran v močnejši poziciji sprejela od Sovjetske zveze in Jugoslavije predložene kandidate, nam najbrž ne bo mogla raztolmčiti niti dokaj raztegljiva dialektika g. Babiča.

Kje so torej vzroki, da dejansko ni prišlo do imenovanja guvernerja? Vzrok je zelo enostaven. Takrat se je mednarodna komunistična fronta na zapadu še nahajala v ofenzivi. Nadejala se je skorajšnjega izbruha komunistične revolucije v Franciji in Italiji. Zaradi tega niti Sovjetski zvezi niti jugoslovanskemu državnemu vodstvu ni bilo na tem, da se drži v tržaškem vprašanju doseženega kompromisa. Vsa teža politične taktike je bila usmerjena zgolj na obdržanje »revolucionarne dinamike« tudi na STO-ju, kar je seveda izključevalo vsak resničen prehod na demokratske in parlamentarne oblike političnega življenja, kot ga predvidevajo določila Stalnega in Začasnega statuta.

»Dosledna revolucionarna linija za vsako ceno«, pa naj je ta taktika nasprotovala tudi najbolj skromnim zahtevam zdravega razuma, to je bilo geslo g. Babiča in vseh tistih, ki so ga dirigirali. Vsa ta »revolucionarna« napihnenost se je izkazala kot smešna in puhla, a danes g. Babič beži od odgovornosti za nastale posledice ter skuša krivico za svoje neuspehe naprtili vsem mogočim drugim činitelem, samo ne lastni liniji.

Kar je namreč nastopilo potem, je bila zgolj naravna posledica usodnih napak, ki so jih zagrešili g. Babič in vsi tisti, ki stojijo za njim. Niti je uspela revolucija v

Franciji, niti v Italiji in tudi v coni A STO-ja je vsa umetno napihovana »revolucionarna dinamika« splahnela kot preboden mehur. Trenutek za popolno oživotvorenje Svobodnega tržaškega ozemlja je zaenkrat prešel neizkoriščen in Trst se po znanem predlogu treh zapadnih velesil od 20. marca p. l. z vsakim dnem bolj vključuje v gospodarski in upravni okvir Italije.

Ob takem stanju bi vsak trezen človek pričakoval, da Jugoslavija vsaj ne bo odstopila od pravic, ki ji jih daje njen sopodpis na mirovni pogodbi z Italijo. Kaj pa doživljamo? Pojavlja se g. Branko Babič in v popolnem nasprotju z dosedanjim stališčem ravno svoje politične skupine izjavlja, da odstopa od vsake misli na imenovanje tržaškega guvernerja in da njegova politična skupina ne vztraja več na spoštovanju mirovne pogodbe z Italijo. S tem je menda dovolj jasno rečeno, da tudi njegova politična skupina odstopa od aplikacije mirovne pogodbe z Italijo in od oživotvorenja Svobodnega tržaškega ozemlja.

Mesto tega predlaga novo rešitev tega vprašanja, in sicer tako rešitev, »da bo prišel Trst v takšen politični in gospodarski okvir, v katerem bo mogoče rešiti vsa vprašanja tržaškega prebivalstva«. Torej jasen prehod na revizionizem.

Ne vemo, ali se g. Babič zaveda, kaj to pomeni. Preveč žalostne izkušnje ima naša javnost, da bi lahko verjeli, da je ta prehod bil vsestransko pripravljen. Zelo verjetno je, da zopet enkrat ne predstavlja nič drugega kot rezultat nekih premalo premišljenih in premalo pretehtanih diskusij v raznih CK-jih, ki se vodijo zgolj na podlagi nekih nejasnih domnevanj in brez jasnih ciljev.

Zaradi tega pa naša javnost lahko odločno zahteva od g. Babiča, da jasno pove, kako si on praktično zamišlja ta novi politični in gospodarski okvir Trsta — brez spoštovanja mirovne pogodbe. Gre navsezadnje tudi za kožo našega ljudstva, s katero se ne sme lahko miselno barantati.

RESNICA O GOSPODARSTVU V „DOMOVINI SOCIALIZMA“

Sovjetska zveza zavzema sedmimo zemeljskega površja in dvanajstino vseh ljudi na svetu. Toda le ena petina sovjetskega ozemlja je plodna in še tam so velike težave zaradi vremenskih razmer, ker zmanjšujejo rodovitnost. Kolektivizacija sovjetskega poljedelstva je sicer omogočila vladi strožje nadzorstvo nad ruskimi kmeti, ni pa povečala poljedelske proizvodnje na prebivalca. Pred letom 1914 je Rusija pridelala približno 678 kg žita na prebivalca. Ta količina odgovarja, kar je zelo čudno količina, ki je določena za leto 1950. Leta 1947 je bil dejanski pridelek za eno petino nižji. Tudi količina mesa, mleka, surovega masla in sladkorja je bila leta 1947 nižja kot leta 1913. Leta 1947 je prišla vsaka glava živine na štiri prebivalce, leta 1914 na dva prebivalca. Cilj, ki ga morajo doseči do leta 1951 je eno živinice na tri prebivalce. Leta 1947 je prišel en prašič na petnaest prebivalcev, leta 1914 na šest prebivalcev, leta 1951 pa bi moral priti en prašič na enajst prebivalcev. Če bodo dosežene vse postavljene zahteve, potem bo sovjetsko prebivalstvo leta 1951 letno prejelo 13,6 kg mesa, 2,7 kg surovega masla in 12,7 kg sladkorja na osebo. V Veliki Britaniji pa je prebivalstvo dobilo leta 1947 34,9 kg mesa, 5 kg surovega masla in 38 kg sladkorja na osebo. Ker pa je kljub temu treba sovjetske žolodce ne napolniti s kakšno hrano, se stalno večja pridelek krompirja. Leta 1913 so v Rusiji pridelali le 190 kg krompirja na osebo, za prihodnje leto pa je določena količina krompirja, ki jo je treba doseči, 605 kg na osebo. Pred letom 1914 krompir ni bil glavna hrana ruskega naroda.

Na splošno so sovjetski državljani slabo oblečeni in obuti in ni nobenih izboljšav za izboljšanje v tem oziru. Cilj za leto 1950 je 0,900 metra volnene tkanine na prebivalca proti štirim metrom, ki jih je dobil v Veliki Britaniji leta 1947 vsak potrošnik. Bombažno blago bi moralo biti prihodnje leto v Sovjetski zvezi v obilnejši meri. V načrtu imajo, da bodo izdelali na prebivalca 24,6 metrov bombažnih tkanin. Toda med sedemdeset ruskim žimo je treba kaj boljšega kot le bombaževino. Tudi usnjenih čevljev primanjkuje. Leta 1938 so izdelali na leto povprečno en par na prebivalca. Za leto 1950 pa so si postavili cilj 4 pare čevljev za 5 prebivalcev. V Veliki Britaniji so leta 1947 izdelali dva para čevljev na prebivalca in v Združenih državah tri pare.

Ze pred vojno je bilo v Sovjetski zvezi veliko pomanjkanje stanovanj. Dočim je prišlo po mestih že leta 1932 po 6,5 kvadratnih metrov prostora na prebivalca, je sedaj ta plošev padla na 4,20 kvadratnih metrov. Položaj se je poslabšal med vojno. Nikolaj Voznesenski, ki so ga pred kratkim odstavili kot predsednika državne komisije za načrtno gospodarstvo in član politbiroja, piše, da so izmed 2,567.000 stanovanjskih hiš po zasledenih mestih Rusije porušili in poškodovali 1,209.000 poslopj in da je bilo uničenega čez 50 odstotkov stanovanjskega prostora po prizadetih mestih. Nadalje pripominja, da bi bilo treba, če bi hoteli spraviti prebivalstvo osvobodjenih sovjetskih pokrajin v predvojni položaj, zgraditi 80 milijonov kvadratnih metrov stanovanjskega prostora, samo po mestih teh prizadetih področjih. Petletni načrt predvideva izgradnjo in povrnitev le 84 milijonov kvadratnih metrov prostora in od teh je prišlo le 32 milijonov kvadratnih metrov stanovanjskega prostora na prizadeta področja. Če se izrazimo jasneje, nameravajo Sovjeti zgraditi do konca prihodnjega leta 120.000 hiš proti 425.720 hišam, ki so jih zgradili v Združenem kraljestvu samo v času od konca vojne pa do 31. decembra 1948. Zaradi pomanjkanja gradbenega materiala je malo verjetno, da se bo Sovjetom posrečilo doseči ta cilj. Sovjetski tisk ne skriva svojega razočaranja. Zanimiva je izjava »Izvestij«, ki pravi: »Gradnja stanovanjskih hiš je še vedno ena izmed manj razvitih vej našega ljudskega gospodarstva.

Ce že današnji sovjetski državljani slabše je, nosi slabšo obleko in ima slabše stanovanje kot pa njegovi očetje pod carsko Rusijo, potem je morda vsaj lahko ponosen na industrijski napredek svoje države? Na tem področju je Sovjetska zveza nedvomno napredovala. Leta 1913 je znašala proizvodnja premoga 29 milijonov ton, leta 1940 166 milijonov ton in za prihodnje leto je določena količina 250 milijonov ton. Pred prvo svetovno vojno je Sovjetska zveza pridobivala dobre 4 milijone ton jekla, leta 1940 že 18 milijonov ton, prihodnje leto pa hočejo imeti že 25,4 milijone ton. Z ozirom na

posameznega prebivalca hoče torej sovjetska vlada pridobiti v letu 1950 1,25 ton premoga, proti štirim tonam na osebo v Angliji leta 1948 in prav tako tudi v Združenih državah. Pri jeklu je razlika še večja. Sovjetska zveza hoče prihodnje leto pridobiti na prebivalca 136 kg jekla, medtem ko so že lansko leto v Veliki Britaniji izdelali na osebo 282 kg jekla in v Združenih državah 453 kg na osebo.

Motorizacija na splošno, predvsem pa še v poljedelstvu, trpi zaradi sorazmerno nizke proizvodnje petroleja v Sovjetski zvezi. Res je, da je proizvodnja surovega petroleja narasla med letoma 1913 in 1938 od 9,2 na 31 milijonov ton, toda leta 1947 je dosegla le 22 milijonov ton in za prihodnje leto je določena količina 35,4 milijone ton. Medtem ko je leta 1938 sovjetska proizvodnja petroleja predstavljala 10 odstotkov svetovne proizvodnje, pa je to sorazmerje padlo v letu 1947, na 5 odst. Samo Srednji Vzhod daje danes dva in pol krat toliko petroleja kot Sovjetska zveza. Sovjetska proizvodnja znaša približno en sod na prebivalca, v Združenih državah pa pride na državljana kar 14 sodov. Nespretni obiskovalci Moskve lahko občudujejo nove sovjetske avtomobile, ki so posnetki ameriških strojev. Toda ti ljudje ne bi smeli pozabiti, da je v Sovjetski zvezi en avtomobil na 294 prebivalcev, v Veliki Britaniji na 24 prebivalcev, v Združenih državah pa ima že vsak četrti Amerikane svoj avto.

Sovjetski voditelji trdijo, da je danes industrijska proizvodnja devetkrat večja kot leta 1913. Vendar pa je danes le eden izmed 16 sovjetskih prebivalcev zaposlen v industriji, medtem ko je v Združenih državah en industrijski delavec na osem prebivalcev in v Veliki Britaniji pridejo štiri prebivalci na enega delavca.

Zanimive so še naslednje primerjave. V decembru 1948 je Američan delal 7 minut, da si je z zaslužkom kupil 453 gr belega kruha. Ruski delavec pa mora delati 31 minut, da si lahko kupi isto količino rženega kruha. Za 453 gr surovega masla je delal ameriški delavec 48 minut, sovjetski pa 10 ur in 42 minut. Mesečni zaslužek privilegiranega razreda v Sovjetski zvezi je veliko večji. Ta nova aristokracija v uniformah in medaljah pa je prav tako številna, kot so bili svoj čas činovniki in častniki pod carskim režimom. Toda medtem ko so bili ti vsaj gotovi svoje službe, plače in svojega položaja, pa je negotovost in nestanovitnost avlikih riba tako v strani kakor pri vojski prvi pogoj za nadaljnji obstoj sovjetskega sistema. Celotični politbiroja niso prav nič varni. Povprečni državljani se se tresne pred koncentracijskimi taborišči, kjer ve, da je od 10 do 15 milijonov tako imenovanih »razrednih sovražnikov«. Seveda vpliva tudi ta činitelj v precejšnji meri na celoten gospodarski položaj, ki je v svojem bistvu precej različen od onega, katerega nam skuša pričrati naše progresivno časopisje.

Pred kratkim smo imeli priliko čitati o dveh govorih, ki jih je imel pred izbranimi ameriški poslanci upravnik Evropskega obnovitvenega načrta Paul Hoffman. Ta dva govora, ki ju je Hoffman imel v Richmondu (Virginija) in Los Angelesu v Kaliforniji, nista pomembna samo zaradi tega, ker prihajata iz ust človeka, ki vodi enega izmed največjih gospodarskih podvigov vseh časov, temveč tudi zaradi tega, ker ima Hoffman v svojstvu šefa ameriških misij v 19. evropskih državah nedvomno možnost, da si ustvari posebno jasno sliko tako o gospodarskih kot o političnih razmerah v Evropi, kot po vsem svetu. Njegov položaj mu omogoča zbrati brezštevila podatkov in informacij, ki jih rabi, če hoče pravilno oceniti položaj in dogodek v 19. državah, kjer deluje Evropski obnovitveni načrt. Zato so njegove izjave morda bolj pomembne kot besede, velike večine drugih državljanov, ki jim je področje njihovega delovanja pač bolj ali manj omejeno. Za naše čitalce pa je dejstvo posebne zanimivosti, da sta obadva govora Paula Hoffmana izvenela v izredno optimističnem tonu.

Govornik je v začetku orisal današnji položaj v tako imenovani hladni vojni med Zahodom in Vzhodom. Orisal je prepred med miselnostjo zahodnega sveta in med miselnostjo samoderžev, ki so se polastili oblasti v Rusiji in vzhodni Evropi ter ustvarili politični sistem, ki temelji na materializmu, na nasilju in na suženjstvu, sistem, ki ne spoštuje ne človekove osebnosti n

Božični večer na Goriškem

Sveti večer je prišel v vas. V vseh hišah vlada praznično razpoloženje. V domači izbi je zbrana družina. Vrata so odprta in gospodinja prinese ponev z žerjavico in kadilo ter oboje poda očetu - gospodarju. Ta se odkrije, za njim vsi moški in takoj se uredi spreved. Naprej stopa pastir s svetilko v roki, za njim gre gospodar, troji kadilo na žerjavico in glasno molijo rožni venec, za njim nosi sin blagoslovljeno vodo in oljčno večerjo in potem se vrste drugi otroci in posli. Tako hodijo od izbe do izbe, od hrama do hrama, povsod kadeč, kropeč in moleč. Oče se ta večer z otrokom oblastneji ne go navađa, skoro pol duhovnika, in celo njihov glas zveni bolj praznično. Ko se vrnejo v izbo, so prižgane pri jasticah vse svečke. Tih pokleknejo najprej mati, okoli njih otroci, za njimi dekle in celo moški, četudi neradi, vsaj na eno koleno, kar pa materi ni všeč; oči: kakor bi zajce streljali. Iz polnočnih src zadoni stara božična pesem:

»Kaj se vam zdi, pastirčki vi, ali ste kaj slišali?«

Jaslice

Ze prejšnji dan zvečer se je vrnil iz mesta starejši brat, ki se je šolal v mestnih šolah. S seboj je prinesel vse, kar je potrebno za jaslce. Na vse zgodaj jutraj, ko se še ni videlo, se je napotila babra četa pod vodstvom mestnega učenjaka s košem oprtnikom v log, nabirat mahú za jaslce. Vsi so šli, nobeden ni hotel ostati doma, celo najmlajši, ki še platno prodaja, je menil, da brez njega ne bi opravili.

Res ga je zeblo, ko so kopali mah, ga trgali s skal in z dreva. Otrpli so mu prsti in malo, da mu nista zmaznili svečici pod nosom. A vendar je bil vesel, da je tudi on nekaj pomagal k jasticam. Pričel so mahú poln koš. Za pet takih jastic bi ga zadoščalo. Hlapec je medtem, ko so bili otroci v logu, utrdil v kotu veliko desko in na to desko stavi zdaj starejši deček jaslce.

Iz maha je napravil goro, po gori se vije sem ter tja cesta, pota z najdrobnejšim peskom. Cesta vodi v Betlehem, ki se rumen, zelen in rdeč žari v kotu za vrhom gore. Pod goro od ceste nekoliko v stran postavi »stalicco«, lepo izrezano iz drevesnega lubja. Vanjo položi na slamo bove Dete, ob strani mu stoji sveta Mati in Jožef, v kotu pa vol in osel. Potem postavlja po gori drevesa, ovce, krave, pastirce, vse lepo živo gobarvane. Spreddaj utrdi vrsto drobnih svečic tu in tam nastavi leterito tudi na gori. Naposled obesi na dolgo konjsko žimo od stroga doli božjega angela, ki nosi v rokah napis: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji. Ta angel oznanjuje radostno vest, da se je rodil Kralj nebeski, Odrše-

nik grešnemu rodu. Tudi svete tri kralje je prinesel s seboj, toda ti se sedaj še ne smejo pokazati, šele zvečer pred praznikom jim bo dovoljeno stopiti v borni hlevček. Pač pa se že sveti nad streho zlata zvezda, ki jim je kazala pot. Medtem ko starejši sin vse to ureja in nastavlja, sedé mlajši bratje in sestre mirno okoli njega in ne premaknejo oči od jastic. Nebeško veselje jim si je iz obraza, danes so pozabljene vse igre in — kar je še največje čudo — celo jesti jim ni mar.

Do večera je delo končano. Ogledat si pridejo jaslce stari oče, mati in starejša sestra; tem je tudi dovoljeno, da smejo tu in tam svetovati kakšno izpremembo in celo malemu mojstru dati kakšen nasvet. V tem je sonce zašlo, dan se je stisnil in mrak je legel počasi v izbo. Ravno prav, ker jasl-

ce so dodelane in graditelj, zadovoljen s svojim delom, pospravlja še ostreške in odrezke, katere mu hvaležni gledalci postržno odnašajo na ogenj.

Po končanem blagoslovljanju pride na mizo mrzla večerja, sadje, orehi in lešniki. Po večerji se zbirajo sosedje, soba se zmirom bolj polni, mnogi so že oblečeni za polnočnico. Pripovedujejo pravljice, pojo božične pesmi in tako mine čas, da sami ne vedo kako.

In čuj! Oglasil se je veliki zvon, mogočno in veličastno, kakor nikoli podnevi zveni nocoj njegov glas.

Ljudje vstajajo od mize in odhajajo v cerkev. Može in fantje stopajo z baklami naprej, ženske in celo otroci, ki ta večer niso nič zaspani, gredo za njimi. Celó stari ded in babica sta se odpravila k polnočnici znabiti — zadnjikrat.

Vsi hite v božji hram. Nocoj je vse bolj praznično v cerkvi: nesheto sveč gori, orgle se krepkeje glase, pevci in pevke lepše pojo in vsem nepričakovano naglo mine služba božja. Ko pa pridejo polnočkarji domov, jih čaka gorka večerja. Po večerji poležejo in sveti božični mir zavlađa nad vasjo.

Pot k polnočnici

Največje veselje svete noči je polnočnica ali ponočka. (Tudi »polnočnice« ali »ponočke« pravijo.) Vse, staro in mlado hoče k njej. Le po eden ostane doma za varuha. Za polnočnico si že davno prej pripravijo bakle iz leske ali kakega drugega lesa. Na drobno ga nasekajo in posušijo v peči.

Ponekod na Zilji, kjer imajo daleč k cerkvi, gredo včasih ljudje že v večernem mraku k polnočnicam. Ko pridejo k cerkvi, gredo v kako hišo, ker pojo ves čas do polnočnice najrazličnejše božične in koledniške pesmi.

V Prekmurju prižgo tedaj, ko se odpravijo k polnočnici, voščeno svečo ali kak drug »posveta« (svetilko), da gori ves čas, dokler se ne vrnejo do polnočne mase.

Kako dobro uro pred polnočjo se oglašijo pri fari veliki zvon. Tedaj po domovih in selih vse oživi. Z vseh strani se prično zgrinjati skupine s plamenicami v rokah. V Beli Krajini streljajo celo s pištolami, na Koroškem v velikovski okolici pa tudi z možnarji. Marsikje k polnočnici grede medejo v zrak rakete ali vsaj v velikih lokih vihtijo plamenice. Na Koroškem so v velikovski okolici še do nedavnega netili celo kresove. V zagorskih hribih so se svoje dni zbrali vaščani z baklami v rokah na določenem kraju v procesijo ter pevaje svete božične pesmi odšli v dolino k svetemu opravilu. V Halozah in na Ptujskem polju ter v Podjuni, n. pr. v Beli, ne pozabijo vzeti s seboj tudi kosa kruha za živino. Na Ptujskem polju in v Prekmurju vzamejo s seboj tudi kako pest bučnega semena. Tega potem prinesejo k semenskim »ko-

ščicam«. Obetajo si posebnega blagoslova, če je bilo seme pri maši.

Poseben običaj pred polnočnico imajo v Zeleznikih na Gorenjskem. Po argu namreč nosijo svetonočni zvon, težak kaka 2 kg. Z njim zvoni, da bi kdo ne zaspal polnočnice. Izročilo pravi, da je ustanovitelj železniške župnije, župnik Plavec, l. 1622 zaspal polnočnico ter dal v svarilo sebi in drugim vlitri omenjeni svetonočni zvon. Ko priroma svetonočni zvon do zadnje hiše, pripripijo celo slovesen sprejem in pogostitev. Procesija z zvonom roma po vsem trgu in v njej gredo vsi tržani. Med sprejdom pojo in streljajo.

Ko udari ura »polnoč«, spravijo zvon v cerkev, kjer ostane vse leto. Pred jasticami v cerkvi pa zapojejo priljubljeno pesmico:

Ješek mili, bod' češčen,
mi priručno zaželen!
Kot si prišel v jaslce,
pridi v moje srčece!

o Vesele božične praznike in srečno novo leto o
o želiyo svojim odjemalcem, gostom in prijateljem : o

Dovgan Viktor

JESTVINE

Trst, trg Sv. Jakoba

Flajban M.

Pekarna in slaščičarna

Trst, ul. Carducci 14

Grilanc Marijan

Gostilna - pekarna

Nabrežina

Tržaško krznarstvo
Pellicceria Triestina

Trst, Piazza S. Giovanni 4-III

Želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
vesel božič in srečno novo leto.

FURLANI EDVARD

Trgovina semen in kmetijskih potrebščin

Trst, ulica Milano 18

Maglificio

Triestino

Trst, ulica d'Alviano 31

Petkovšek Olga

Mlekarna in kavarna

Trst, ul. Coroneo 14
tel. 81-53

Gregorič Marij

Trgovina z jestvinami

Trst, ul. Torre Bianca 41

Brata Terčon

Trgovina železnine

Nabrežina

Lupše Ivan

Modna trgovina

Trst, ul. Coroneo vogal ul. Rismondo 1

vesel božič in srečno novo leto

Tržaška prekajevalnica

Salumificio Triestino

brata **Dukčević**

Trst, ulica Corsica 9-a

Prosvetni dom

Kinematograf

Nabrežina

Vatovec Jakob nasl.

Veletrgovina z deželnimi pridelki

Trst, ulica Torre Bianca 19

CALEA

Lesna trgovina

Trst, Viale Sonnino 24

Vesel božič ter srečno novo leto želi vsem

Modna trgovina

Tvrška UDOVIČ

Ul. Mazzini 44 - TRST - trg Ponterosso 5

Terčon

Kavarna in tobakarna

Nabrežina

PERTOT EMILIJ

STROJNO MIZARSTVO

Trst - Barkovlje, ul. Bovedo 15

Tvrška A. PERTOT

Trgovina s podlogami za obleke

Trst, ul. Ginnastica 22

Frankovič

Tovarna sodovke

Nabrežina

Mahnič Ivan

Trgovina in gostilna

Bazovica

Okretič

Mlin

Nabrežina

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi svojim odjemalcem in prijateljem

POLJŠAK

Trgovina jestvin

Trst, Greta zgornja 275

Kosmina Stanko

Trgovina oblačil in obutve

Nabrežina 106-a

Kukanja Drago

Trgovina jestvin

Nabrežina 106-a

Peterlin Viktor

Krojačnica

Nabrežina 145

KALIN ALOJZ

Sadje in zelenjava

Opčine

Tvrška Peter Udovič

Veletrgovina z vrvmi,
morsko travo,
žimo in slično

Trst, ulica Milano 29

Želi svojim odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto!

Prime Franc

Veletrgovina z moko in žitaricami

Trst, Largo Panfil 1

Jazbec Albert

Pekarna

Nabrežina 98

Cerkvene razmere na Koroškem

Tence Dominik

Trgovina
z mešanim blagom

Sv. Križ pri Trstu

Knez Walter

Mehanična delavnica

Nabrežina 166

Semolič Jože

Mesnica

Nabrežina - Selsjan - Devin

Jazbec Bernard

Krojačnica*

Nabrežina 175

Zidarič Valerija
por. ČERMELJ

Restavracija „Postaja“
Nabrežina

Mirodilnica „DIANA“

Anton Mervič

Gorica, Raštel 27

Krznarstvo
Alaska

Cel. 56-58 Erst, ul. S. Lazzaro 13

George Orwell

1984 (8)

LETO

Globoko pod zemljo se je v nizki kantini vrsta ljudi, ki je čakala na kosilo, le počasi pomikala naprej. Prostor je bil prenapolnjen in vladal je oglašujoča dišava. Z mize z jedili je prihajal sopuh praznega mesa, ki je imel nekakšen kiselsko kovinski duh, ki pa vendarle ni mogel povsem pregnati vonja po Brinjevu zmagi. V kantini je bila namreč tudi majhna točilna miza, kjer si lahko dobijo za deset centov veliko čajico te tekočine.

»Ravno tebe sem iskala, se je oglašil nekdo za Winstonovim hrbtom. Winston se je okrenil. Bil je njegov prijatelj Syme, ki je delal v Raziskovalnem oddelku. Izraz prijatelja morda ni bil popolnoma na mestu. Dandanašnji nisi imel več prijateljev, ampak tovariše: toda družba nekaterih tovarišev je bila prijetnejša od drugih. Syme je bil jezikoslovec, strokovnjak za Novogovoro.

»Hotel sem te vprašati, če si

stalnik kakšno britvico, ga je nagovoril. »Niti ene, je z občutkom krivde hitro odgovoril Winston. Kajti hranil je še dve popolnoma nerabljivi. »Iskal sem jih povsod, toda danes jih sploh več ne dobiš. Vsakdo te je spraveval za britvice. Od časa do časa se je zgodilo, da strankina skladišča niso imeli na zalogi niti najpotrebnejših stvari. Včasih ni bilo gumbov, drugič spet krpanca in nato vokal za čevlje; trenutno ni bilo britvice.

»Že šest tednov se brijem z eno in istov, je pripomnil Syme. Vrsti se je spet nekoliko premaknila in Winston ter Syme sta si vzela s kupa umazan pločevinast krožnik. »Ali si videl večerj, kako so obesili ujetnike, je začel spet Syme.

»Ne, imel sme službo, je brezbržno odgovoril Winston. »Saj bi gotovo v kinu; ogledal si bom tamo.

»Presneto slabo nadomestilo, je

zbedel Syme. Njegove izzivajoče oči so se pale na Winstonov obraz. »Saj se poznaš, se je zdelo, da so govorile. »V dno duše ti vidim. O, prav, dobro vem, zakaj nisi šel večerj k obešanju tistih ujetnikov. V nekem razumskem smislu je bil Syme zagrozen pravoveren ter je za naravnost odbijajočim zadoščanjem užival nad preganjanjem miselnih zločincev, usmrtitvami in podobnim. »Bilo je odlično obešanje, je dejal še ves v mislih na prejšnji dan. »Zdi se mi, da povkvarijo vse, če jim noge zvežejo. Ugaja mi, če vidim, kako jim trzajo.

»Naslednji, prosim, je zaklical prole z belim predpasnikom in zjemalko.

Winston in Syme sta pomolila krožnika. Na vsakega je z nagljo priletel predpisani obrok: zajemalka rožnato-sivega praznega mesa, kos kruha, kosček sira, skodelica Kave zmage brez mleka in tableta saharina. Pri točilni mizi sta si vzela vsak svoj brinjevec — točilo so ga v porcelanaste skodelice brez ročka — in stola čez napolnjeni prostor do železne mize, ki je stala pod telekontrolorjem.

Syme je z navdušenjem govoril o novi izdaji slovarja Novogovoro, na katerem je delal.

»Na stotine starih izrazov vržemo v smeti vsak dan, je pripovedoval z zadovoljstvom. Odgriznil je kosček temnega kruha, ga hitro požvečil in nadaljeval: »Ves smisel Novogovoro je v tem, da omeji besedni zaklad in s tem miselno obzorje. Konec koncev bodo postali miselni zločinci sploh nemogoči, ker ne bo več besed, s katerimi bi jih izražali. O, kolikoli leta 2050 ne bo niti enega človeka, ki bi se razumel razgovor, kakršnega, imaya, zdajle, midva. Vsa književnost, preteklost bo izginila. Chaucer, Shakespeare, Milton, Byron — imeli jih bomo samo še v Novogovorici. Ne bodo spremenjeni samo v nekaj bistvenih drugih, ampak bodo tudi popolnoma nasprotni temu, kar so bili. Strankina književnost in celotna njena gesla se bodo spremenila. Kako si moreš sploh misliti geslo, kot na primer: »svoboda je suženjstvo, če bo pojem svobode sploh odpravljen. Vse mišljenje bo drugačno. Delansko ljudje sploh ne bodo več mislili. Jasnno je, da je to zamisel Velikega brata.

Ob omembi Velikega brata se je na Winstonov obraz avtomatično pojavil izraz občudovanja, kajti Syme je bil silno zrajen prišast stranke. Kljub temu pa je Winston nenadoma spreletel občutek gotovosti, da bo Syme v kratkem vaporiziran. Bil je namreč preveč inteligenten. Preveč jasno je gledal in predkritično govoril. Stranka ne trpi takšnih ljudi. Lepega dne bo izginil. Zapisano mu je na obrazu.

Syme je dvignil glavo. »Parsons gre, je rekel. Res se je bližal Parsons. Winstonov sosed iz Doma zmage. Bil je čokati, srednje velik človek s plavimi lasmi in zabojnim obrazom. »Smith, starina, je prisrčno pozdravil Winston, »ali veš, čemu te iščem? Gre za prispevek, ki si ga pozabil dati.

»Kakšen prispevek, je vprašal Winston, ki je že vedel, da bo spet treba odpreti denarnico. Človeka so vedno lovili za neštete prostovoljne prispevke.

Za Teden sovražstva. Saj veš — zbirka od hiše do hiše. Jaz sem blagajnik našega bloka. Kar udarilniško se trudimo, da bi pripravili res nekaj velikega. Naj me vzame vrag, če stari Dom zmaga ne bo imel v vsej ulici največ zastav. Objubil si mi dva dolarja.

Winston mu je izročil denar.

»Mimogrede, starina, je nadaljeval Parsons, slišal sem, da te je moj mali večerj obrestil s fračo. Temeljito sem mu zaradi tega izprašil hlače.

Problemi črnega delavstva v Belgijskem Kongu

Zanimivo je slišati zastopnika črnega delavstva iz Afrike. Prave dni sem imel tako priliko, ko je prišel v Belgijo za nekaj dni delegat Krščanskih sindikatov iz Belgijskega Konga.

Problemi, ki se danes postavljajo pred delavstvo kolonialnih dežel, oz. civilizacijsko zaostalih pokrajin, so močno podobni tistim, ki so težili delavstvo zapadnih evropskih dežel pred sto leti. Nekaj pa je vendar olajševalnih okoliščin, ki dajo upanje, da bodo ti novi delavci preje dosegli svoje pravice, kot pa si jih je moglo priboriti evropsko delavstvo. Veden faktor so prav sindikati, ki čeprav s težavo, a vendar vztrajno prodirajo v zaostale in zapuščene dežele Afrike. Nanje gledajo z nezaupanjem in oblasti i delavci sami. Zoperstavljajo se jim tudi beli delavci, ker vidijo prav v sindikatih nevarno oporo črnim domačinom, ki bi na ta način mogli škodovati privilegiranimu položaju belih delavcev.

Vendar krščanski sindikati delajo že tri leta v Belgijskem Kongu. Pred seboj imajo ogromno nalogo, ki je še večja v svojih dimenzijah, če se pomisli na socialno-gospodarske, kulturne in politične faktorje, ki tvorijo njih delovno okolje.

Prebivalci Konga, katerih primitivizem je bil pred nekaj desetletji in je v mnogih delih dežele še vedno na stopnji kamenodobne in železnodobne civilizacije, doživljajo ob stiku z evropsko civilizacijo revolucionarne sunke kakršnih posledic zgodovina človeštva še ne pozna. To je popolnoma razumljivo, saj stik dveh ogromnih kultur mora povzročiti pretresljaje, ki so v intenzivnosti določeni z velikostjo kontrastov.

Približno število domačih delavcev, zaposlenih v industriji, rudarstvu in poljedelstvu je 800.000. Podnebje in dolga tradicija brezdelja sta oblikovala črnega človeka tako, da je zelo težko doseči, da bi delal z delavno vztrajnostjo in s tempom, kot smo ga navajeni v Evropi. Zato, prav posebno v prvi dobi kolonizacije in deloma še sedaj, oblast prišli domačine k delu. Ta delavna sila je nujno potrebna za gospodarsko eksploatacijo dežele, kajti podnebni pogoji ne dovoljujejo kolonizacije z belimi imigranti.

Precej ovira nove delavce, da bi se mogli živeti v tovarniški življenje, socialna ureditev njihovega primitivnega življenja. Socialne edince so bile družina, klan in plem. V tem krogu je obstajala vzajemnost in medsebojna obramba. Izven tega pa ni bilo za nobenega nobenih obveznosti. Veljal je egoizem in borba. Novo življenje jim je vzelo to razdelitev in jih postavilo v velike mestne aglomeracije, oz. v industrijska naselja, kjer so prišli v dotiko s člani najrazličnejših plemen z raznih strani prostorne dežele. Zato mnogi današnji delavci občujejo staro življenje v primitivnih naseljih.

Z vključevanjem primitivcev v produkcijo v smislu moderne industrijske eksploatacije naravnih sil in naravnega bogastva, se je položaj prebivalstva zboljšal v vseh oziirih. Omogočena jim je vsaj skromna, a redna prehrana, obleka in stanovanje, kar je gotovo napredek v primeru z njihovim prejšnjim položajem. Vendar so

njihovi socialni pogoji danes še precej težki. Delavske plače črnih delavcev nihajo od 5 - 13 frankov na dan, to je približno 5-9 odstotkov plače belih delavcev. Te plače so vsekakor precej skromne, saj so življenjske potrebe enako drage za ene kot za druge. Nekaj je pomagano domačinom s tem, da jim podjetja nudijo hrano v menzah in jim napravijo stanovanja po barakah. Delovna učinkovitost črnega delavca je manjša kakor pa je pri belim delavcu, vendar pa plače niso sorazmerne, ker predstavlja črnečeva delavna učinkovitost danes 50 - 60 odstotkov delovne učinkovitosti belega delavca. Temu se ni čuditi, saj domačinom manjka izobrazbe in vzvičja v moderni tempo napredka, za kar so Evropejci porabili stoletja. Prav tako je treba upoštevati klimatične pogoje, ki taki kot so v Kongu ne omogočajo razvoja tolikšne delavnosti kot jo je možno razviti v zmerni klimi Evrope.

Krščanski sindikati so si doslej pridobili okoli 20.000 članov. Ni veliko v primeru s celotnim številom delavstva, a je veliko za začetek. Pridobivati primitivne črne delavce pomeni civilizacijsko delo, kajti polno vprašanj in stvari, ki so evropskemu delavcu jasne kot beli dan, predstavljajo velike probleme delavcu, ki je še pred nedavnim živl najprimitivnejše življenje ob robu pragozda. Naloga sindikatov Konga ni samo borba za izboljšanje materialnih pogojev črnega delavstva, temveč mora skrbeti za vzgojo in izobrazbo primitivnih članov in kandidatov.

Kongu, kot vse ostale pokrajine Afrike, potrebuje ogromnega kapitala za svoj gospodarski dvig in izkoriščanje svojega naravnega bogastva, ki na ta način more preko ekonomskega procesa prinesiti domačinom izboljšanja življenjskih pogojev. Zato so deležne družbe, ki investirajo svoj kapital, velikih ugodnosti in pravic. Ogromno ozemlje z nad 2.300.000 kvadr. kilometrov površine, kakršen je Belgijski Kongu, kljub temu, da ima nad tisoč upravnih enot, je težko v današnjem položaju tamošnje prebivalstvo tako urediti, kot bi bilo treba in kot so urejene evropske dežele. Zato nekatere družbe, ki postavijo čisto svoje pravice v samotnih, odročnih pokrajinah, uživajo izredne pravice kot posebna upravna oblast. Gradijo ceste, šole in bolnice na svojem območju za uslužbence in bližnja naselja. V takih razmerah je precej težko, oz. skoraj nemogoče izvajati kak pritisak na podjetja za zboljšanje delavskih plač in socialnih pogojev najetih delavcev. Kongu tudi še nima posebne socialne zakonodaje. Vse odredbe, ki skušajo urejevati delovne pogoje domačinov, imajo več ali manj značaj odredb »ad hoc«, ki se spreminjajo ne samo s časom, temveč tudi od pokrajine do pokrajine.

Kljub vsem težavam pa je jasno, da gre razvoj in korist delavcev hitreje kot pa je šel socialni razvoj evropskega delavstva v preteklem stoletju. K temu pripomore v veliki meri tudi pomoč, ki jo daje pravo sindikalno gibanje evropskih delavcev sindikalizmu svojih črnih bratov v Afriki.

Bruzelje, november 1949. ***

(Nadaljevanje sledi)

Vzdihi brezdomca

Skrivajo se mi planine,
Mile moje domovine
In vas domača, daleč proč
Ze v peti, za božično noč
In naša hiša, tam na Brdu,
Ki omagala je v vojnem srdcu.
Pred leti, okrog nje gredoč,
Smo molili na božično noč...
Od daleč, daleč moji dragi,
Vi prijatelji, znanci blagi,

Pošiljam Vam pozdrav vroč
Tudi letos za božično noč.
Tuji svet mi Vas odmiče,
A srce mi pa vedno kliče,
Da bi bili, kot nekoč,
Skupaj za božično noč.
Kot kralje zvezda je nekdanj
V Betlehem vodila,
Tako naj vodi nas sedaj
Domov, o zvezda mila!
K. I. Begunec

Vesti s Tržaškega

Dijaški koledarček

Dijaško društvo »Zarja na Jadranu« je izdalo za šol. leto 1949-50 pomembno svoj »Dijaški koledarček« naslednje vsebine:

1. - **Koledarska stran:** Uvodnik, koledar za leto 1949-50 s spominski dnevi, tabela šolskih praznikov, vrsta članov o šolstvu s statističnimi podatki o stanju slovenskega šolstva na Tržaškem in Goriškem, opremljena s številnimi slikami, pregled dijaških in mladinskih društev pri nas.
 2. - **Solski vedež,** ki vsebuje razne za dijaka potrebne razpredelnice, sledi kronološki pregled iz slovenske zgodovine, pogled v tržaško preteklost, obširen matematični del, fizični obrasci, del, ki govori o važnih prvinah in spojinah, spominske letnice domačih in tujih velmož, praktične tabele iz splošnega zemljepisa, gospodarstva iz drugih področij.
 3. - **Poseben del** tvorijo zapiski, razpredelnice o osebnih podatkih, naslovih, telefonskih številkah, knjigah in blagajni. Dodanih je še nekaj prostih listkov za beležke.
- Pravčasno bomo razposlali potrebne poverjenike po vseh šolskih zavodih in podeželju za prodajo koledarčka, ki bo okusno opremljen v platnu na 150 straneh stal 300 lir.
- Prepričani smo, da bo naš almanah, s tako bogatim gradivom res potreben spremljevalec ne le vsakega dijaka, marveč vsakega mladega Slovenca.

dela starejših in mlajših pesnikov in pisateljev. V tej knjižnici bo tako slovenska šolska mladina kot vsak zaveden Slovenec na Primorskem lahko spoznaval lepote in vrednote bogatega slovenskega slovstva. Kot prva knjiga je izšla znana Jurčičeva povest: Jurij Kozjak, slovenski janičar. Knjiga stane 200 lir in se dobi po knjigarnah. Oceno pričujemo o priliki.

Božični koncert v Bazovici

Na praznik sv. Stefana popoldne ob petih bo v župni cerkvi v Bazovici »večer božične pesmi«. Vse ljubitelji lepe pesmi opozarjamo na to prireditev. Zbrani okrog jaslic bomo doživljali skrivnost svete noči ob božičnih pesmih. Cerkvena pevška zbor od Sv. Antona in z Opčin bosta pela skupaj, ločena bosta nastopila pa zbor iz Mačkovej in iz Bazovice. Na spredu so božične pesmi številnih naših skladateljev. Pridite!

Živinsko sejmišče v Nabrežini

Oddelek za javne naprave ZVU je nedavno sklenil dve pogodbi za skupni znesek približno 2.492.000 lir, in sicer za gradnjo živinskega sejmišča v Nabrežini in za zboljšanje centralne kurjave v pravosodni palači v Trstu.

Pogodbo za večji znesek je oddelek sklenil s gradbenim podjetjem Valdemarin v Trstu, in sicer za približno 2.000.000 lir za gradnjo živinskega sejmišča v Nabrežini. Drugo pogodbo je sklenil s tržaškim gradbenim podjetjem Ferluga za zboljšanje centralne kurjave.

Slovenska prosvetna matica v Trstu

Vas vabi na

SILVESTROVANJE

V prijetnem razpoloženju boste dočakali novo leto!

Kraj silvestrovanja bomo najavili v prihodnji številki našega lista in po radiu, ker se SPM še pogaja za večjo dvorano v mestu.

Slov. prosvetna matica

želi vsem svojim članom in prijateljem vesel božič in srečno novo leto!

A. K. Jadran

A. K. JADRAN želi vsem, da bi v miru in zadovoljstvu praznovali dneve božjega Deteta, ki naj vsem, posebno pa našim trpečim rojakom podari svoj rajski blagostoj, obenem pa želi, da bi v novem letu končno zaželela luč svobode vsem zatiranim.

Baletna šola ONDM

Prve dni januarja se bo začela na sedežu Slovenske demokratske mladine v ulici Machiavelli št. 22, II. nadst. baletna šola za otroke in šolsko mladino. Prijave sprejemamo vsak dan do konca leta. Vpišete lahko otroke obeh spolov, ki so dopolnili pet let starosti. Učile bodo strokovne moči. Svoje znanje bodo otroci pokazali na prvi prireditvi v dobrodelne namene, ki bo o pustu.

Podrobnejša pojasnila o baletnem tečaju dobite pri vpisu otrok na našem sedežu vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 18. ure.

Podpirajte Dobrodelno društvo

SLOVENCII! Ali ste že storili svojo narodno in socialno dolžnost? Ali ste člani Slovenskega dobrodelnega društva? Vpišite se takoj in podpirajte po svojih močeh človekoljubne in dobrodelne namene Društva! Darujte v denarju in blagu, pa tudi slovenske knjige so dobrodošle!

Slov. knjižnica

V Trstu so slovenski izobraženci osnovali Slovensko knjižnico, ki bo izdajala slovenska slovstvena

ve v pravosodni palači. Pri izvedbi teh dveh del bo zaposleno okoli 10 mož približno dva meseca.

Osebnostne izkaznice

Po italijanskem zakonu more vsaka oseba zaposliti in dobiti osebno izkaznico brez oziroma rezidenco. Ker je potrebno, da se to področje v kolikor je mogoče ravna po osnovnem zakonu, je bilo sklenjeno, da bodo razveljavili ukaz št. 416 z dne 30. decembra 1948 in spremenili ukaz št. 193 z dne 9. aprila 1948.

Podpisani ter objavljeni je bil nov ukaz št. 228, ki določa potrebno spremembo zakonodaje glede osebnih izkaznic. Važna stvar, ki jo je treba omeniti je, da bodo morale imeti osebno izkaznico vse osebe, ki so stare nad 15 let ter imajo bodisi rezidenco, bodisi dimoro. Tako bodo morali zdaj imeti osebno izkaznico vsi tisti, ki doslej niso imeli pravice do osebne izkaznice v smislu ukaza št. 123 z dne 9. aprila 1948 ali ki je niso mogli dobiti v smislu ukaza št. 416.

Predloženo je, da bodo v bodoče izdajali dve vrsti osebnih izkaznic in sicer eno za tiste, ki so zakonito vpisani v register stalnega prebivalstva, ki ne bodo imeli nikakega znaka in bodo vsebovale besedo »rezidenca« v smislu obstoja drugega zakona; izkaznice druge vrste pa bodo označene z zeleno črto in bodo vsebovale za vse druge osebe besedo »dimora«.

Imetniki nezaznamovanih osebnih izkaznic bodo imeli v smislu sporazuma med anglo-ameriškim področjem in jugoslovanskim področjem pravico prekoračiti mejo med obema področjema. Vsi ostali bodo morali v ta namen dobiti potrebno dovoljenje od pristojnih oblastev ter ne bodo mogli v ta namen uporabljati svojih osebnih izkaznic.

Posest osebnih izkaznic bo služila le istovetnosti.

S časi se spreminjajo okusi, navade
in moda

Tržaška
tvrška

Udovič Fr.

MANUFATURE

tel. 29626 ul. Mazzini 44
trg Ponterosso 5

ustreže ob vsakem času vsem okusom
po zmernih cenah.

Vesti z Goriškega

Kruta smrt je posegla v družino goriškega narodnega delavca dr. Josipa Biteznika. Dne 21. t. m. se je o priliki avtobusne nesreče pri Nabrežini smrtno ponesrečila njegova 23-letna h